

Бойко Анастасія Олександрівна
магістрант кафедри креативних індустрій та соціальних інновацій,
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
м. Чернігів, Україна
науковий керівник, **Чепурна Ганна Леонідівна**,
кандидат психологічних наук,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
м. Чернігів, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ У ДІТЕЙ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ

Діти з неблагополучних сімей є найбільш вразливою до негативних зовнішніх впливів категорією населення. Життєва ситуація дітей з неблагополучних сімей характеризується негативним особистісним досвідом, напругою та очікуванням повторення травматичних ситуацій, фрустрацією потреб. Жорстоке ставлення, фізичні і психічні травми раннього дитинства, зловживання алкоголем та наркотичними речовинами з боку дорослих виступають константними стресовими чинниками, що призводять до апатії, психічних розладів, девіантної поведінки та соціальної дезадаптації дітей. Відтак питання розвитку стресостійкості у дітей з неблагополучних сімей є актуальною для сучасної психологічної науки і практики.

Дослідники наголошують, що сама ситуація неблагополуччя стає постійно діючим стресом для дитини. Питома вага у розвитку стресостійкості у ситуації неблагополуччя, на думку дослідників, належить індивідуально-типологічним властивостям особистості, здатності адекватно оцінювати стресову ситуацію, поведінкової гнучкості та готовності до вирішення життєвих завдань.

Дослідженню розвитку стресостійкості у дітей з неблагополучних сімей присвячені наукові праці (Г. Бевз, Т. Титаренко, С. Березіна, Ю. Бохонкова, А.Махнач, Н.Сироти та інші).

Дослідники визначають наступну типологізацію неблагополучних сімей:

- соціально-демографічні (неповні, багатодітні, батьки розлучаються);
- матеріально-побутові (малозабезпечені, безробітні);
- медико-соціальні (батьки-інваліди, алкоголіки, наркомани, психічно хворі);
- психологічні й соціально-педагогічні (тривожний клімат у сім'ї, емоційно-конфліктні взаємини, педагогічна некомпетентність батьків);
- соціально-правові (криміногенний спосіб життя батьків, раніше суджені).

Т. Титаренко акцентує увагу, що несприятлива атмосфера в дитинстві, низка обставин в неблагополучній родині, що спричинила гострі чи тривалі переживання спричиняє схильність до стресів у юнацькому віці [3].

Науковці також наголошують на "деприваційній ситуації розвитку" дітей з неблагополучних сімей, а саме на відсутності, де відсутня можливість

задоволення важливих психічних потреб дитини[2]. В результаті постійного відчуття деприваційного синдрому відбувається зниження вітальності, рівня психосоціальної збалансованості дитини і відповідно щнижується рівень стресостійкості.

Ця ситуація погіршується тим, що діти починають знижувати таку важливу для розвитку їх особистості комунікативну активність, емоційний світ такої дитини є фрагментарним, спостерігається астено-невротичний синдром та прояви депресивних розладів. Т. Бессонова пояснює статус соціальної безпритульності факторами впливу неблагополучної сім'ї на дитину та реагуванням дитини на неблагополучність як на фактор стресу [1]. Водночас дослідники одностайні в тому, що результат впливу однієї і тієї ж самої "деприваційної ситуації" залежить від індивідуально-типологічних особливостей особистості.

Таким чином життєва ситуація дітей з неблагополучних сімей є стресогенною та впливає на процес соціалізації та соціальної адаптації дітей, позначається на подальшому Постає необхідність у впровадженні в роботу закладів соціальної роботи комплексної системи соціально-психологічних заходів, спрямованих на розвиток стресостійкості дітей з неблагополучних сімей.

Список використаних джерел

1. Бессонова Т. П. Особенности развития ребенка в неблагополучной семье. Практична психологія та соціальна робота. 2002. № 1. С.39-42
2. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю / І. В. Козубовська, В. Ю. Керещан, Г. В. Товканець. Ужгород, 1998. 73 с.
3. Титаренко Т. М., Лепіхова Л. А. Психологічна профілактика стресових перевантажень серед шкільної молоді : Науково-методичний посібник. К. : Міленіум, 2006. 204 с С.75

Вихованець Зоріна Сергіївна,
кандидат філософських наук, доцент,
Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова,
м. Вінниця, Україна

ЛІНГВІСТИЧНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ ПРОСТІР ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОСНОВА КОЛЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ

Буття сучасного соціуму характеризується унікальним процесом формування нових вимог до наукових інновацій соціально-економічних наук, їх широкого впровадження в структуру економіко-господарських відносин, матеріального та духовного виробництва. Відповідно змінюється характер історичної динаміки теоретико-методологічних концепцій пізнання економічного буття, в яких простежується тенденція формування своєрідного інтелектуального стилю лінгвістичних способів його прояву, до структури якого обов'язково включаються світоглядні ціннісні компоненти.